

GRIEG SEAFOOD FINNMARK SJØ AS
Postboks 234
5804 BERGEN

Deres ref:
Vår ref: 2021/97812
Dato: 12.04.2023
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

KLAGESAKSENHETEN OPPRETTHOLDER REGIONENS VEDTAK OM AT ROGNKJEKS MÅ SORTERES UT FØR AVLUSING

Dette brevet inneholder klagevedtak i saken der dere den 5. november 2021 klaget på vedtaket om å sortere ut rognkjeks før avlusning fattet av region Nord (regionen).

Klage på vedtak om å bruke legemidler med god effekt mot lakselus og to vedtak om tvangsmulkt i samme sak behandles for seg i egne brev.

Mattilsynet er organisert med to nivåer, regionene og hovedkontoret. Klagesaksenheten er plassert på hovedkontoret, som er overordnet regionen. Klagesaksenheten behandler klager på regionens vedtak.

Klagesaksenheten kan overprøve regionens vurderinger av de faktiske og juridiske sidene av saken, og skjønnset som er lagt til grunn for vedtaket som er klaget på. Vi gjør en ny, selvstendig vurdering av saken, og kan ta hensyn til nye omstendigheter. Dette følger av forvaltningsloven § 34.

Hovedspørsmålet i denne saken er om rensefisken må fiskes (sorteres) ut før laksen blir behandlet mot lakselus.

Vi har etter vår gjennomgang av regionens vedtak, klagen og sakens øvrige opplysninger fattet dette vedtaket i klagesaken:

Vedtak

Klagesaksenheten opprettholder vedtaket til region Nord om at dere må sikre at rognkjeks sorteres ut før avlusning. Dokumentasjon i form av prosedyre og avviksbehandling må sendes inn.

Vedtaket er fattet med hjemmel i dyrevelferdsloven §§ 9 og 30, akvakulturdriftsforskriften § 28 andre ledd, forskrift om IK-Akvakultur § 5 tredje ledd bokstav g) og forvaltningsloven § 34.

Klagevedtaket er endelig og dere kan ikke klage på det, se forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Dette har skjedd i saken tidligere

- 12. mai 2021: Regionen hadde tilsyn på anlegget på lokalitet 10814 Mårsanjarga og fattet 19. august 2021 vedtak om at dere må sikre at rognkjeks sorteres ut før avlusning.
- 28. oktober 2021: Regionen fatter vedtak med ny frist for pålegg om utfisking av rensefisk og vedtak om tvangsmulkt som løper fra 8. november 2021.
- 5. november 2021: Dere sendte inn klage på vedtaket med 13 vedlegg.
- 23. november 2021: Regionen ga avslag på forespørsel om utsatt iverksetting til klagen var behandlet.
- 30. november 2021: Dere sendte inn bekreftelse på at vedtakene var gjennomført.
- 20. januar 2022: Klagesaksenheten mottar klagen.
- 18. mars 2022: Tilbakemelding fra dere der dere ber om at saken prioriteres.

Deres synspunkter

I klagen viser dere til at:

- Forsvarlighetsvurdering gjort av fiskehelsebiolog i forkant av behandling viser at behandlingen var helsemessig og fiskevelferdsmessig forsvarlig i hht krav i akvakulturforskriftens §5.
- I akvakulturdriftsforskriften § 28 og faktaartikkel på Mattilsynets nettsider fremgår det at fiskehelsepersonell har myndighet til å gjøre en vurdering av hva som er fiskevelferdsmessig beste løsning for rognkjeks ved en merdbehandling.
- Lusebehandling i Finnmark i februar måned med sjøtemperatur på 2,2 grader er i utgangspunktet en krevende øvelse. Luseforskriften fremtvinger denne typen behandlinger og det viktigste blir da å gjøre dette på en skånsom måte.
- På grunnlag av dyrevelferd fikk dere dispensasjon fra § 15b i akvakulturdriftsforskriften om forbud om merdbehandling fra Fiskeridirektoratet.
- Enhver lusebehandling er populasjonsbehandling, hvor alle individer i enheten får behandling, selv om mange enkeltindivider ikke har lus i det hele tatt. Disse faktorene medfører at det er en aksept for behandling av individer som egentlig ikke trenger behandling, og vi ser ikke helt hvorfor rensefisk skal vurderes på en annen måte enn laks i denne sammenheng.

Klagesaksenheten viser ellers til klagen med vedlegg sendt inn 5. november 2021.

Relevant regelverk

Regelverk som er særlig relevant for denne saken er:

- Lov 19. jun. 2009 nr. 97 om dyrevelferd § 9 og § 30.
- Forskrift 17. jun. 2008 nr. 822 om drift av akvakulturanlegg § 28 andre ledd.
- Forskrift 19. mars. 2004 nr. 537 om internkontroll for å oppfylle akvakulturlovgivningen (IK-Akvakultur) § 5 tredje ledd.

Klagesaksenhetens vurdering av saken

Regelverket og rettslig utgangspunkt

Dyrevelferdslovens krav om sykdomsbehandling av dyr

Dyrevelferdslovens § 3 krever at dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

Forarbeidene til dyrevelferdsloven St.meld. nr. 12 (2002-2003) Om dyrehold og dyrevelferd, slår fast at «Dyr har egenverdi. Håndtering av dyr skal skje med omsorg og respekt for dyrets egenart. Dette innebærer å ta utstrakt hensyn til dyrs naturlige behov og aktivt forebygge sjukdom, skader og smerte».

Dyrevelferdsloven § 9 om medisinsk og kirurgisk behandling setter krav til at dyrevelferd skal ivaretas ved medisinsk og kirurgisk behandling; «Medisinsk og kirurgisk behandling skal utføres på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte og ivareta dyrets funksjonsevne og livskvalitet ...».

Det går frem av forarbeidene til dyrevelferdsloven at medisinsk og kirurgisk behandling blant annet omfatter metoder for undersøkelse og diagnostikk, vaksinasjoner, medikamentell behandling, operative inngrep og andre terapeutiske metoder (Ot.prp. nr. 15 (2008-2009)). Ulike ikke-medikamentelle avlusingsbehandlingsmetoder som varmt vann, børsting, spyling etc. kommer inn under begrepet terapeutiske metoder.

Akvakulturdriftsforskriftens krav til utsortering av rensefisk

Akvakulturdriftsforskriften § 28 første ledd slår fast at «Fisk skal holdes i miljø som gir god velferd ut fra artstypiske behov og beskyttes best mulig mot skade og unødig påkjenning.».

Akvakulturdriftsforskriftens § 28 andre ledd omhandler vern av rensefisk i oppdrettsanlegg. Andre og tredje setning slår fast at: «Før det utføres operasjoner på anlegget som kan føre til belastning på rensefisken, skal rensefisk sorteres ut og vernes mot skade og unødvendig påkjenning. Etter samråd med veterinær/fiskehelsepersonell, kan rensefisk bli stående i produksjonsenheten dersom dette tar bedre hensyn til fiskevelferden».

Reglene som gjelder avvikshåndtering – IK-Akvakultur:

Formålet med et internkontrollsystem er å sikre at virksomheten gjennomfører et systematisk styrings- og forbedringsarbeid slik at krav fastlagt i eller i medhold av akvakulturlovgivningen blir oppfylt, jf. forskrift om IK-Akvakultur § 1. Kravene til internkontrollforskriftens § 5 tredje ledd innebærer bl.a. at virksomheten må:

- Kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko for brudd på regelverket (avvik), og utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene, se bokstav f
- Iverksette rutiner for å forebygge, avdekke og rette opp avvik fra krav fastsatt i eller i medhold av akvakulturlovgivningen, se bokstav g

Vurdering av avlusning i merd med rensefisk i denne saken

Ved avlusningen i anlegget på lokalitet Mårsanjarga i uke 8 i 2021 ble rognkjeks ikke utfisket fra merdene før laksen ble badebehandlet med Azametifos.

I klagen skriver dere at deres prosedyre for utfisking av rognkjeks er i tråd med kravene i akvakulturdriftsforskriften § 28, og at forsvarlighetsvurdering gjort av fiskehelsebiolog i forkant av behandlingen viser at behandlingen var helsemessig og fiskevelferdsmessig forsvarlig i henhold til

krav i akvakulturdriftsforskriftens § 5. Å behandle mot lakselus i februar måned i Finnmark ved sjøtemperatur på 2,2 grader er i utgangspunktet en svært krevende øvelse.

Videre skriver dere at enhver lusebehandling er populasjonsbehandling, hvor alle individer i enheten får behandling, selv om mange enkeltindivider ikke har lus i det hele tatt. Disse faktorene medfører at det er en aksept for behandling av individer som egentlig ikke trenger behandling, og dere ser ikke helt hvorfor rensefisk skal vurderes på en annen måte enn laks i denne sammenheng.

Dyrevelferdslovens § 9 retter seg både mot dyreholder og dyrehelsepersonell. Både dyreholder og utøvende dyrehelsepersonell har ansvar for å sikre at behandlingen av dyrene utføres på en slik måte at dyrene gis forsvarlig velferd til enhver tid. Dyrehelsepersonell er i tillegg omfattet av bestemmelsene i dyrehelsepersonelloven, men klagesaksenheten går ikke nærmere inn på dyrehelsepersonellens ansvar i denne saken. Regionens vedtak er rettet mot Grieg Seafood Finnmark AS, og vi avgrensar derfor vår behandling i denne saken til de pliktene dere har som oppdretter.

Lusebehandlingen er belastende for fisken. Belastningen rensefisken gjennomgår har den ingen nytte av, og hvilke belastninger rensefisken opplever ved ulike metoder for avlusing har vi lite kunnskap om.

God praksis innen et område betyr praksis i tråd med anerkjente faglige metoder og normer. God praksis vil f.eks. innebære en grundig undersøkelse og diagnostikk før en eventuell behandling. Altså skal behandling av dyr kun forekomme etter undersøkelser av dyret eller dyregruppen og konklusjon som innebærer behov for behandling.

Når rensefisk er inkludert i fiskegruppen som vurderes behandlet, må dere også ivareta hensynet til rensefiskens velferd. Rensefiskartene som benyttes i laksemerdene er ikke mottagelige for lakselus. Medikamentelle og ikke-medikamentelle avlusingsmetoder settes ikke inn for å behandle rensefisken. Behandlingen som settes i verk for å avluse laks er ikke noe som rensefisken har nytte av. En behandling av rensefisk mot lakselus er uten hensikt og effekt.

Vi vet er at det er en påkjenning for fisk generelt å bli behandlet, enten det dreier seg om legemiddelbehandling eller trenging, pumping, spyling eller skifte av miljø. Vi vet også at svært mange rensefisk dør i oppdrettsmerdene. De fleste behandlingsformer mot lus innebærer en belastning for rensefisk.

Det vil derfor ikke være i samsvar med prinsippene for forsvarlig sykdomsbehandling å la rensefisken bli stående i produksjonsenheten ved behandling mot lakselus. Rensefisken er ikke en mottagelig art for lakselus, og vil ikke ha diagnosen lakselus. Det er i strid med kravene i dyrevelferdsloven § 9, jf. § 3, å la rensefisk blir stående i produksjonsenheten ved behandling av laks mot lakselus i den samme enheten.

Akvakulturdriftsforskriften er underordnet dyrevelferdsloven. Forskriften kan ikke forstås på en måte som strider mot loven. Kravet i forskriften om at «Før det utføres operasjoner på anlegget som kan føre til belastning på rensefisken, skal rensefisk sorteres ut og vernes mot skade og unødvendig påkjenning», er i tråd med dyrevelferdsloven. Kravet i dyrevelferdsloven betyr derimot at hverken oppdretter eller dyrehelsepersonell lovlig kan beslutte å la rensefisk bli behandlet mot lakselus. Dette er en behandling og påkjenning som er unødvendig for rensefisken. Valget som siste setning i akvakulturdriftsforskriften § 28 andre ledd legger opp til, kan derfor ikke gjelde avlusing. Dette betyr at akvakulturdriftsforskriftens § 28 andre ledd siste setning ikke kan omfatte en operasjon som innebærer behandling mot lakselus.

Da det er vanskelig å behandle fisk i merd individuelt, er det gitt aksept for å flokkbehandle laks. Ved flokkbehandling vil det vanligvis være forskjellige grader av sykdommen hos de forskjellige individene. Selv om ikke alle enkeltindivider av laks nødvendigvis har lakselus i stadier som behandlingen har effekt på, er det laksepopulasjonen som har nytte og behov for en behandling. Det har ikke rensefisken. Derfor vurderer klagesaksenheten populasjonen av laks annerledes enn populasjonen av rensefisk når det behandles mot lakselus.

Bestemmelsene i dyrevelferdsloven § 9 og akvakulturdriftsforskriften § 28 innebærer at det er krav om at rensefisken skal sorteres ut før laksen behandles mot lakselus. Vi ser at informasjonen som ligger ute på Mattilsynets hjemmesider burde vært oppdatert.

Siden dette alene er avgjørende for utfallet av saken, har klagesaksenheten ikke tatt stilling til de øvrige anførselene i klagen.

Internkontrollen og håndtering av avvik

Bestemmelsene i dyrevelferdsloven § 9, jf. § 3 og akvakulturdriftsforskriften § 28, jf. § 5, tillater ikke at rensefisk gjennomgår behandling mot lakselus. Det er ikke forsvarlig å la rensefisken bli stående i produksjonseenheten ved behandling av laks mot lakselus i den samme enheten. Sammenhold med kravene i dyrevelferdsloven § 9 og akvakulturdriftsforskriften § 28, innebærer kravene til internkontroll i IK-Akvakultur § 5 tredje ledd at dere må:

- Kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunnen vurdere risiko for brudd på kravene om at behandling skal utføres på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte, og at rensefisk skal sorteres ut før laksen behandles mot lakselus
- Utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene for brudd på disse kravene
- Iverksette rutiner for å forebygge, avdekke og rette opp avvik fra disse kravene

Det ble avdekket at dere ikke hadde en

- Egnede plan og tiltak for å redusere risikoforholdene for brudd på kravene i dyrevelferdsloven § 9 og akvakulturdriftsforskriften § 28.
- Egnede rutiner for å forebygge, avdekke og rette opp avvik fra krav fastsatt dyrevelferdsloven § 9 og akvakulturdriftsforskriften § 28.

Dere måtte derfor avviksbehandle manglende utsortering før avlusning, utarbeide korrigerende tiltak og egnede rutiner slik at dette ikke gjentar seg.

Konklusjon:

Dere får ikke medhold i klagen. Bestemmelsene i dyrevelferdsloven § 9 og akvakulturdriftsforskriften § 28 innebærer at det er krav om at rensefisken skal sorteres ut før laksen behandles mot lakselus.

Med hilsen

Solveig Bjørnerud Khan

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Kopi til
Avdeling Finnmark